

Binnen de vaste commissie voor Europese Zaken bestond bij een aantal fracties de behoefte om aan het kabinet enkele vragen en opmerkingen voor te leggen met betrekking tot de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken d.d. 24 maart 2020, de kabinetsappreciatie van de geactualiseerde voortgangsrapportages inzake Albanië en Noord-Macedonië, het verslag van de Raad Algemene Zaken d.d. 25 februari 2020 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2119), het antwoord op vragen commissie over de geannoteerde agenda van de extra Raad Algemene Zaken op 17 februari 2020 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2115), het verslag extra Raad Algemene Zaken van 17 februari 2020 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2117), de kabinetsappreciatie herziening Uitbreidingsmethodologie (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1511), het EU-voorstel: Update inzake voortgangsrapportage Albanië SWD (2020) 46, het EU-voorstel: Update inzake voortgangsrapportage Noord-Macedonië SWD (2020) 47, het verslag van een werkbezoek van een delegatie uit de vaste commissie voor Europese Zaken aan Noord-Macedonië van 9 en 10 februari 2020 (Kamerstuk 23 987, nr. 382), de kabinetsappreciatie van het nieuwe onderhandelingsvoorstel (*negotiating box*) over het EU Meerjarig Financieel Kader 2021–27 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1523), de kabinetsbrief inzake de uitvoering van de gewijzigde motie Van der Lee c.s. inzake de lidstaatopties in richtlijnen (Kamerstuk 34 808, nr. 19) (Kamerstuk 22 112, nr. 2847), de kabinetsbrieven over de onderhandelingen betrekkingen tussen Europese Unie en Verenigd Koninkrijk (Kamerstuk 25 393, nr. 2 en Kamerstuk 25 393, nr. 3), de kabinetsbrief inzake de kabinetsinzet voor de Conferentie over de Toekomst van Europa (Kamerstuk 35 078, nr. 33) en de kabinetsbrief betreffende het Nederlands voorzitterschap van de Benelux Unie in 2020 (Kamerstuk 35 300 V, nr. 62).

De voorzitter van de commissie,
Veldman

De adjunct-griffier van de commissie,
Buisman

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken d.d. 24 maart 2020 en hebben daarover enkele vragen. Gaan de Raad Algemene Zaken op 24 maart 2020 en de Europese Raad op 26 en 27 maart 2020 door de coronacrisis überhaupt door, zo vragen de leden van de VVD-fractie zich af?

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde stukken voor de Raad Algemene Zaken d.d. 24 maart 2020 en hebben daarover enkele vragen.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken van 24 maart. De leden van de D66-fractie merken op dat Europa het epicentrum geworden is van het COVID19-virus en zij spreken hun steun en solidariteit uit naar alle lidstaten en de slachtoffers van deze pandemie. Deze leden zijn van mening dat een Europese aanpak noodzakelijk is. De leden van de D66-fractie stellen graag enkele vragen over deze aanpak. Deze leden zullen het kabinet tevens bevragen over het besluit tot openen van de toetredingsonderhandelingen met Albanië en Noord-Macedonië. Veder informeren de leden van de D66-fractie naar de gesprekken tussen de EU en Turkije aangaande vluchtelingenstromen.

De leden van de GroenLinksfractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van Raad Algemene Zaken d.d. 24 maart 2020.

De leden van de SP-fractie hebben de agenda van de Raad Algemene Zaken kritisch gelezen. Deze leden hebben nog een aantal vragen.

De leden van de Tweede Kamerfractie van de ChristenUnie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken van 24 maart aanstaande. Deze leden hebben daarbij enkele vragen en opmerkingen.

COVID-19

De Raad Algemene Zaken op 24 maart 2020 en de Europese Raad op 26 en 27 maart 2020 zullen vermoedelijk en terecht vooral in het teken staan van de bestrijding van het coronavirus, zo stellen de leden van de VVD-fractie. Welke maatregelen liggen voor en wat vindt het kabinet daarvan?

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet of de agenda van de RAZ wordt gevolgd zoals deze is opgesteld voor de corona-crisissituatie van start is gegaan? Indien dat het geval is vragen deze leden het kabinet met klem er voor te pleiten dat de RAZ zich nu alleen met de bestrijding van het coronavirus bezighoudt en het openen van toetredingsgesprekken met Albanië en Noord-Macedonië tot nader orde uit te stellen. Wel vragen deze leden of de EU ook in overweging neemt deze landen te ondersteunen in de strijd tegen corona en op welke manier dat dan zou moeten gebeuren.

Indien er wel over Albanië besloten wordt, vragen de leden van de CDA-fractie dat expliciet besloten wordt dat er pas een intergouvernementele conferentie (IGC), en dus een opening van hoofdstukken, kan plaatsvinden indien aan alle in de brief genoemde voorwaarden voldaan is en daarbovenop dat Albanië de aanbevelingen in het komende rapport van de Venetië-Commissie over het constitutioneel hof ook aanpakt. Deze leden vragen het kabinet de toezegging om aan de Kamer terug te rapporteren over de voortgang op elk van de voorwaarden zodat ook de

Kamer kan vaststellen of daaraan voldaan is, voordat er ergens groen licht gegeven wordt.

Op de agenda staat eveneens de voorbespreking van de EU-China Top eind deze maand welke naar verwachting wordt uitgesteld, zo constateren de leden van de CDA-fractie. Toch vragen de leden van de CDA-fractie het kabinet om er op in te zetten dat er in afgeslankte vorm en met alternatieve communicatie op het hoogste niveau overleg plaatsvindt tussen de Chinese en Europese leiders aangaande de bestrijding van het coronavirus en de daarvoor noodzakelijke handel van medische hulpmiddelen die voor een deel uit China moet komen. Deze leden vragen het kabinet hoe de Europese Unie de toestroom van medische hulpmiddelen en medicijnen van buiten de Europese Unie in stand houdt.

De leden aan de CDA-fractie vragen het kabinet hoe de Europese Unie zich voorbereidt op een uitbraak van het coronavirus in de vluchtelingenkampen in Griekenland. Deze leden vragen het kabinet of de Griekse overheid op enige manier wordt ondersteund. Tevens vragen deze leden welke voorbereidingen er getroffen worden in de overvolle vluchtelingenkampen in Jordanië en Libanon en op welke wijze de Europese Unie daar ondersteuning verleent.

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet wat er klopt van de berichten dat de Verenigde Staten een bod heeft gedaan op het Duitse biofarmaceutisch bedrijf CureVac dat een vaccin op het coronavirus aan het ontwikkelen is, en wat de reactie van de Europese Unie daarop is? Deze leden vragen het kabinet in hoeverre de EU gezamenlijk optrekt om tot een mondiale oplossing te komen betreffende het virus en in hoeverre daar dan ook contact over is met de VS.

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet wat het standpunt van het kabinet is ten opzichte van het openhouden van de Schengenbinnen-grenzen. Deze leden vragen het kabinet tevens voor welke goederen de grenzen open moeten blijven en uit welke landen voor Nederland cruciale medicijnen en medische hulpmiddelen komen binnen het Schengen-gebied.

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet een appreciatie te geven van de resultaten van de videoconferentie van de regeringsleiders op 17 maart jl. Deze leden vragen daarbij nadrukkelijk in te gaan op de «adequate oplossing voor arbeidsmobiliteit» en wat Nederland per direct gaat doen en welke aanpak het Nederlandse kabinet heeft om het streven te realiseren dat «lidstaten en instituties onmiddellijke follow-up op alle niveaus realiseren».

Tenslotte vragen de leden van de CDA-fractie het kabinet wat de reactie van de Europese Unie is op de door de Amerikaanse President Trump opgelegde extra importheffingen op vliegtuigen uit de Europese Unie.

De leden van de D66-fractie zijn zich ervan bewust dat de Europese Unie geen exclusieve of gedeelde bevoegdheid bezit op het gebied van gezondheidszorg. Deze leden zijn echter van mening dat het COVID-19virus onmiskenbaar grensoverschrijdend is, en zien daarom een stevige noodzaak om het bestrijden van het COVID-19virus in de Europese Unie beter te coördineren, om zo het virus effectief te bestrijden.

De leden van de D66-fractie zijn verheugd te lezen dat de Minister-President tijdens de vorige videoconferentie van de Europese Raad heeft opgeroepen tot een sterkere Europese aanpak bij de bestrijding van het COVID-19virus. Tijdens deze videoconferentie zijn afspraken gemaakt over

coördinatie. Deze leden horen graag van het kabinet hoe de Europese coördinatie tussen lidstaten op dit moment plaatsvindt, hoe is hier opvolging aan gegeven? Organiseren de (Gezondheids- en JBZ-) Raad nu dagelijks videoconferenties? Op welke terreinen is er nu daadwerkelijk sprake van een gecoördineerde aanpak, zo vragen de leden van de D66-fractie zich verder af? Worden maatregelen onderling afgestemd? Verder vragen deze leden zich af of medisch onderzoek naar een vaccin inmiddels is gestart (waarvoor 140 miljoen euro beschikbaar is)? Kan het kabinet hier uitgebreid op ingaan?

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat de EU een belangrijke rol heeft in het zeker stellen van medicijnen en medische benodigdheden in Europa. In hoeverre is er sprake van gezamenlijke inkoop van medische benodigdheden, vragen deze leden? Op welke wijze wordt de Europese productie gestimuleerd, zo vragen de leden van de D66-fractie het kabinet? Ook vragen deze leden graag of het kabinet mogelijkheden ziet om de Europese samenwerking en coördinatie verder te intensiveren, en hoe het kabinet zich daartoe inzet?

De leden van de D66-fractie vragen het kabinet graag om een reactie op de maatregelen van de afgelopen dagen (met name 15, 16 en 17 maart): het inreisverbod van Schengen, de richtsnoeren voor grenssluitingen en de maatregelen rondom export en extra productie van medische benodigdheden. Steunt het kabinet deze? Kan het kabinet de besluitvormingsprocedure toelichten? Wat is het speelveld, zo vragen de leden van de D66-fractie zich af? Graag horen de leden van de D66-fractie of het inreisverbod van Schengen gevolgen heeft voor de mogelijkheid tot het aanvragen van een asielstatus binnen de EU?

De leden van de D66-fractie hebben verder vragen over het feit dat veel lidstaten hun (binnen)grenzen sluiten. Tot op zekere hoogte is dit, in het geval van noodsituaties, toegestaan onder de Schengengrenscore. Dit kan echter een fundamenteel probleem worden voor de toevoer van voedsel en medicijnen, zo constateren deze leden. De leden van de D66-fractie zien bijvoorbeeld dat op de grens tussen Polen en Litouwen al vele kilometers file van vrachtwagens staat. Deze leden steunen het voorstel – de richtsnoeren – van de Europese Commissie, mocht een lidstaat met inachtneming van de Schengengrenscore besluiten tot het herinvoeren van grenscontroles, om dan aparte rijbanen (*«green lanes»*) voor vrachtwagens te creëren zodat die zonder controle de grens over kunnen. Ook regelt dit voorstel dat grenswerkers nog zonder problemen de grens kunnen oversteken. Wat is de reactie van het kabinet op dit voorstel van de Europese Commissie? Kan het kabinet tevens het speelveld schetsen? Is het kabinet bereid zich in te zetten voor een brede implementatie van dit richtsnoer? Zo ja, hoe zal het kabinet dit doen?

Verder valt het de leden van de D66-fractie op dat enkele lidstaten (bijvoorbeeld Hongarije) op zodanige wijze hun grenzen gesloten hebben dat alle andere EU-burgers toegang ontegensprekend wordt. Wat is de reactie van het kabinet hierop? Is het kabinet bereid dit aan te kaarten binnen de Raad?

De leden van de D66-fractie lezen dat de agenda van de Europese Raad volgende week in het teken zal staan van economische onderwerpen. Kan het kabinet toelichten of de Europese Raad volgende week doorgang zal vinden? Verwacht het kabinet dat daar de economische coronamaatregelen die tot nu toe door de EU zijn aangekondigd dan wel overeenkomen op de agenda zullen staan, zo vragen de leden van de D66-fractie zich af?

De leden van de D66-fractie maken zich ernstige zorgen over de vele Nederlanders die op dit moment buiten de Europese Unie zijn, en door de COVID-19pandemie in onzekere tijden verkeren. Studenten, toeristen en zakenreizigers zitten ver weg van familie en vrienden in onzekerheid of zij terug kunnen. Het vliegverkeer van, naar en binnen de Europese Unie valt voor een zeer groot deel stil, zo constateren de leden van de D66-fractie. Hierdoor zitten veel Nederlanders en andere EU-burgers die zich buiten de EU-bevinden in grote problemen. In veel gevallen weten zij niet of er nog vluchten gaan, en zo ja wanneer, aldus deze leden. In sommige gevallen zitten zij in landen waar communicatie lastig is, waar vervoer lastig is, waar de informatievoorziening ondermaats is, en waar de gezondheidszorg gebrekkig is. De Europese Unie heeft aangegeven ondersteuning te willen geven bij repatriërvluchten, zo constateren de leden van de D66-fractie.

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat het kabinet zich zo veel mogelijk moet inspannen om Nederlanders die naar Nederland terug willen komen hierin te ondersteunen. Voornoemde leden stellen voor dat dit in EU-verband gezamenlijk wordt gedaan, om zo veel mogelijk EU-burgers zo snel mogelijk te repatriëren. Deze leden vragen het kabinet om met andere EU-landen te inventariseren of gezamenlijk op korte termijn repatriërvluchten mogelijk zijn. Is het kabinet bereid indien nodig regeringsvliegtuigen of defensievliegtuigen in te zetten om Nederlanders op te halen, zo vragen de leden van de D66-fractie? Welke capaciteit zou daarmee bereikt kunnen worden? Op welke termijn zouden dergelijke repatriëringsmissies in EU-verband opgestart kunnen worden? Heeft het kabinet al contact opgenomen met EU-collega's om gezamenlijke vluchten en repatriëringsmissies te organiseren, zo vragen de leden van de D66-fractie?

De leden van de SP-fractie hebben enkele vragen over de status van de Raad Algemene Zaken naar aanleiding van de ontwikkelingen rond het coronavirus. Gaat de Raad door? Welke status heeft de Raad Algemene Zaken nog nu, naar het schijnt, wekelijks een videovergadering gaat komen voor de regeringsleiders, zo vragen de leden van de SP-fractie het kabinet?

Op welke terreinen wordt er nog Europees vergaderd, vindt er coördinatie plaats en welke onderwerpen vinden doorgang, zo vragen de leden van de SP-fractie zich af? De leden van de SP-fractie vinden dat in deze uitzonderlijke situatie, waarbij er een stevig beroep wordt gedaan op de overheden, sprake moet zijn van maximale transparantie over besluitvorming. Is het kabinet dat met deze leden eens?

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het sluiten van de grenzen van de 26 Schengenlanden. Kan het kabinet aangeven of er ook andere zaken zijn besproken? Is het mogelijk dat er beschermingsmaterialen tussen lidstaten worden gedeeld, zeker gezien de tekorten in Nederland? Er is bekend geworden dat de Europese Commissie 80 miljoen euro steekt in het ontwikkelen van een medicijn door een commerciële farmaceut, zo constateren de leden van de SP-fractie. Is het kabinet het met de leden van de SP-fractie eens dat deze forse investering vanuit publieke middelen niet mag leiden tot een duur middel waarmee een producent exclusief de markt op kan? Is het kabinet bereid in Europees verband te pleiten om een vaccin voor de wereldwijde pandemie zo goedkoop mogelijk ter beschikking te stellen? Erkent het kabinet dat als dat niet gebeurt er een grote kans op tweedeling is? Immers, niet iedereen heeft de kans om dure behandelingen zelf te betalen, aldus de leden van de SP-fractie.

De leden van de ChristenUniefractie zien dat er sprake is van Europees overleg. Maar in hoeverre is er sprake van Europese coördinatie, zo vragen deze leden? Bijvoorbeeld ten aanzien van de maatregelen om medische hulpgoederen door te laten en maatregelen die het economische verkeer tussen de lidstaten raken? In hoeverre is er sprake van coördinatie in het kader van cyberveiligheid voor bijvoorbeeld de ziekenhuizen, naar aanleiding van een casus in Tsjechië. Wat adviseert het European Corona Response Team ten aanzien van de inkoop en de beschikbaarheid van medische apparatuur en hulpmiddelen, zo vragen deze leden? De leden van de ChristenUniefractie zouden graag van het kabinet een inschatting krijgen van de gevolgen van de coronapandemie op de financiële stabiliteit van de eurozone, juist nu een land met een zeer grote staatsschuld als Italië als eerste zwaar getroffen is. Ook vragen deze leden hoe het kabinet de uitspraak waardeert van de Duitse Minister Scholz die heeft gezegd dat Europa volledige steun moet verlenen aan lidstaten met hoge schuldenniveaus.

Vorbereidingen ER 26–27 maart 2020 en terugblik

Tijdens het plenaire debat op 18 februari voorafgaand aan de Europese Top d.d. 20 februari werd er gesproken over steun van de Europese Commissie aan media. De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet kan nagaan welke Nederlandse journalisten en media financiële ondersteuning krijgen van de Europese Commissie. Deze leden constateren namelijk dat bleek dat de podcast «Betrouwbare Bronnen» gesubsidieerd wordt/werd door de Europese Unie.

De leden van de VVD-fractie vragen het kabinet voorts over de agenda van de Europese Raad op 26 en 27 maart wat er precies ter besluitvorming voorligt over het beleid dat betrekking heeft op industriebeleid, digitalisering, mededinging en interne markt? En deze leden vragen het kabinet wat er voorligt als het gaat om de voorbereidingen voor de EU-China Top? Gaat de EU-China Top door?

De leden van de SP-fractie vragen het kabinet naar de indruk van de Europese Datastrategie en het *White Paper on Artificial Intelligence* (AI). Is het kabinet het eens met de kritiek van Maarten de Rijke, hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam, dat in de stukken de beleidsmakers te veel aan het woord zijn in plaats van onderzoekers, zo vragen deze leden? Ziet het kabinet ook een kritische balans tussen economisch gewin ten aanzien van digitalisering en de menselijke veiligheid en moraliteit? Zou de menselijke veiligheid niet altijd boven de economische kansen moeten gelden zo vragen de leden van de SP-fractie?

Stand van zaken artikel 7-procedures Polen en Hongarije

De leden van de ChristenUniefractie constateren dat er in een aantal lidstaten van de Europese Unie problemen zijn met de rechtsstaat. Deze leden vragen het kabinet daarom of het kabinet tijdens de Raad van plan is in te zetten op toepassing van artikel 259 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) vanwege de ontwikkelingen in Polen met betrekking tot de rechtsstaat. Ook vragen deze leden het kabinet hoe het kabinet erover denkt dat de Poolse Minister nooit in de JBZ-raad is en daardoor niet aangesproken kan worden op de ontwikkelingen met betrekking tot de rechtsstaat. Betekent dit overigens ook dat Polen dan niet mee kan stemmen in de Raad?

De leden van de SP-fractie vragen het kabinet of het kabinet het terecht vindt dat Nederland in de landenrapporten over het Europees Semester de nodige kritiek krijgt. Is het kabinet het eens met de analyse dat de groei van de lonen achterblijft, zo vragen de leden van de SP-fractie? Is het kabinet het eens met de kritische blik van de Europese Commissie op de hypotheekrenteaftrek? Is het kabinet het eens met de analyse dat een sterker anti-witwassysteem nodig is in Nederland, zo vragen de leden van de SP-fractie zich verder af?

Wetgevingsprogrammering – Gemeenschappelijke Verklaring

De leden van de ChristenUniefractie vinden de kabinetsinzet ten aanzien van het wetgevingsprogramma duidelijk. Deze leden vragen zich echter af of er in de Gezamenlijke Verklaring ook zaken staan die niet passen binnen de Nederlandse prioriteiten en zo ja, welke dat dan zijn? De leden van de ChristenUniefractie zouden van het kabinet willen weten of de aanpak van mensenhandel ook een plaats krijgt binnen de vast te stellen strategische richtsnoeren van de wetgevende en operationele programmering op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht?

Uitbreiding

Er is nieuwe methodologie voorgesteld voor de toetredingsonderhandelingen. De leden van de VVD-fractie vinden dat op zich een verbetering. Maar uiteindelijk het komt erop neer dat kandidaat-lidstaten de politieke wil moeten tonen om hun landen te hervormen. Deze politieke wil lijkt op de Westelijke Balkan te ontbreken, zo menen de leden van de VVD-fractie. Een land als Servië wil vooral in woord lid worden van de EU, maar de bijbehorende daden ontbreken. Bewijst vooral lippendienst aan het perspectief op EU-toetreding. De Europese Commissie moet de landen beoordelen maar nu de Commissie zich helaas «geopolitiek» heeft genoemd laadt ze de verdenking op zich niet alleen te toetsen op de criteria maar ook een geopolitieke afweging te maken, zo constateren de leden van de VVD-fractie. Deze leden zouden graag zien dat het kabinet kritische opmerkingen maakt over de Westelijke Balkan landen die vooral lippendienst bewijzen aan het EU-perspectief. Gaat het kabinet dit doen? Gaat het kabinet de Europese Commissie duidelijk maken dat Nederland objectieve voortgangsrapporten wil zonder geopolitiek sausje? Welke precieze voorwaarden gaat het kabinet stellen aan Albanië alvorens op de zogeheten intergouvernementele conferentie de officiële onderhandelingen beginnen, zo vragen de leden van de VVD-fractie? Hoe gaat de Europese Commissie waarborgen dat Albanië mensensmokkel serieus gaat bestrijden? Deze leden vragen voorts welke eisen het kabinet nog gaat stellen aan het openen van de toetredingsonderhandelingen met Noord-Macedonië?

De leden van de D66-fractie zijn verheugd dat het kabinet zal instemmen met het openen van de toetredingsonderhandelingen voor Noord-Macedonië en Albanië. Voornoemde leden zijn van mening dat dit besluit vorig jaar al genomen had moeten worden. Zij wijzen erop dat het niet openen van de toetredingsonderhandelingen om een aantal redenen een historische fout was: het niet nakomen van onze afspraken als EU tast het imago als betrouwbare partner aan; op basis van objectieve criteria adviseert de Europese Commissie al jaren de onderhandelingen te openen met beide landen, voor Noord-Macedonië zelfs al sinds 2009; het openen van de onderhandelingen betekent nog lang geen toetreding, dat kan een land pas als het aan de stringente Kopenhagen-criteria heeft voldaan, daarop worden geen concessies gemaakt en bovendien

behouden de lidstaten daar ook hun vetorecht; het niet openen van de onderhandelingen is een geopolitiek risico, omdat China en Rusland ook gretig investeren in de hoop invloed te krijgen op het Europese vasteland. Daarnaast wijzen de leden van de D66-fractie erop dat het uitbreidingsinstrument van de Unie een van de meest succesvolle beleidsinstrumenten is geweest sinds de oprichting van de Europese Unie. Dankzij uitbreiding leven we op een open, vrij en democratisch continent, en beschikken we over de grootste interne markt ter wereld, aldus de leden van de D66-fractie.

De leden van de D66-fractie zijn verder van mening dat het aanpassen van de uitbreidingsmethodologie als voorgesteld door de Europese Commissie het proces van toetreding ten goede kan komen. De aangepaste methodologie biedt voordelen bij progressie en negatieve consequenties bij terugval in hervormingen, zoals de mogelijkheid meer druk uit te oefenen om de wijzigingen in wetgeving goed door te voeren, en legt met het naar voren plaatsen van de hoofdstukken op rechtsstaat een nog sterkere nadruk op het belang van die categorie wet- en regelgeving. Deze leden hebben naar aanleiding van de brief nog wel enkele vragen aan het kabinet: op welke termijn verwacht het kabinet de intergouvernementele conferentie te organiseren, om te beoordelen of Albanië daadwerkelijk kan starten met de onderhandelingen? Hoe verwacht het kabinet dat de overige EU-lidstaten zullen reageren op dit Nederlandse voorstel? Hoe verhouden de door Nederland neergelegde extra criteria voor Albanië zich tot de vorig jaar in de Duitse Bondsdag neergelegde criteria?

De leden van de GroenLinksfractie zijn vol lof over de beslissing van het kabinet om in te stemmen met het openen van de EU-toetredingsonderhandelingen met Noord-Macedonië en Albanië. De leden van de GroenLinksfractie moedigen het kabinet aan om dit standpunt in Europees verband op actieve wijze uit te dragen en deze leden wensen het kabinet hierbij succes.

Als de leden van de SP-fractie naar de geannoteerde agenda kijken, dan zijn zij zeer verbaasd over de plotselinge draai die door het kabinet is gemaakt door voorstander te worden van het wél openen van de toetredingsonderhandelingen met Albanië en Noord-Macedonië. De leden van de SP-fractie vragen het kabinet of dit besluit niet veel te vroeg komt? Klopt het dat Albanië nog steeds betreffende de georganiseerde misdaad op de grijze lijst van het Financial Action Task Force (FATF) staat? Klopt het dat er een gebrek aan pro-activiteit wordt gezien in de inzet naar onderzoeken om de georganiseerde misdaad te bestrijden, zo vragen de leden van de SP-fractie zich af? Klopt het dat er nog steeds gegronde twijfels bestaan over de onafhankelijkheid van de Albanese media waarover volgende maand een rapport van de Venetië-Commissie zal verschijnen? Wat is de huidige politieke situatie van Albanië, zo vragen de leden van de SP-fractie aan het kabinet? Klopt het dat ten aanzien van Noord-Macedonië er momenteel een verhitte politieke strijd is tussen pro-Europese en euro-kritische partijen? Zullen de vervolgstappen van Noord-Macedonië ook niet erg afhankelijk zijn van de uitslag van deze verkiezingen, zo vragen de leden van de SP-fractie het kabinet?

De leden van de SP-fractie vragen het kabinet hoe groot de rol is geweest van het nieuwe toetredingsmechanisme in het besluit om nu wel positief tegenover Albanië te staan in het openen van de toetredingsonderhandelingen. Wat is het precieze omslagpunt geweest waardoor het kabinet nu wel voor het openen van de onderhandelingen is? De leden vragen het kabinet wat nu de concrete gevolgen zullen zijn. Deze leden vragen het kabinet of het kabinet op de hoogte is van de posities van Frankrijk en Denemarken ten aanzien van dit onderwerp? Betekent dit dat vooralsnog

alle landen nu voor het openen van de toetredingsonderhandelingen zijn? Vindt het kabinet de timing van dit besluit niet erg ongemakkelijk, juist op het moment dat er momenteel geen fysiek debat over dit belangrijke onderwerp mogelijk is, zo vragen de leden van de SP-fractie?

De Europese Commissie heeft voorgesteld de EU-uitbreidingsmethodologie voor kandidaat-lidstaten aan te scherpen, zo constateren de leden van de ChristenUniefractie. In de eerste plaats zal meer nadruk worden gelegd op fundamentele hervormingen in het politiek, juridische en economische systeem. De onderhandelingen over justitie, grondrechten en rechtsstaat, democratische instellingen en economisch beleid worden als eerste geopend, en sluiten als laatste. De leden van de fractie van de ChristenUnie verwelkomen deze aanscherping en hebben hierbij de volgende opmerkingen en vragen:

- Kan het kabinet het krachtenveld en draagvlak in de Europese Unie schetsen voor de aanscherping van de uitbreidingsmethodologie? Kan het kabinet daarbij ook in gaan op het draagvlak om deze aangescherpte methodologie ook van toepassing te laten zijn op de onderhandelingen die lopen met Montenegro en Servië?
- Uit de geannoteerde agenda lijkt het beeld te ontstaan dat lidstaten het aanpassen van de methodologie koppelen aan een positief besluit over het openen van toetredingsonderhandelingen met Noord-Macedonië en Albanië. De leden van de ChristenUniefractie vragen het kabinet hier nader op in te gaan.

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben er altijd op aangedrongen dat kandidaat-lidstaten op hun eigen merites worden beoordeeld over de voortgang op het voldoen aan de voorwaarden voor het openen van toetredingsonderhandelingen. Derhalve zijn de leden van de ChristenUniefractie van mening dat Noord-Macedonië goede voortgang heeft geboekt met bijvoorbeeld de implementatie van eerder aangenomen wetten die leiden tot meer transparante procedures voor nieuwe benoemingen van rechters en de aanpak van corruptie. De leden van de ChristenUniefractie zijn met het kabinet van mening dat Noord-Macedonië heeft voldaan aan de voorwaarden om te kunnen starten met de toetredingsonderhandelingen. Voor Albanië houden de leden van de ChristenUniefractie zorgen over de bestendiging van de stappen die Albanië heeft gezet op het gebied van de aanpak van corruptie en georganiseerde misdaad en de hervorming van de rechtspraak. Tevens geven de recente ontwikkelingen ten aanzien van de mediawet aanleiding tot zorgen over de onafhankelijkheid van de media in het land. Het kabinet kan zich op basis van de voortgang in Albanië in beginsel vinden in de aanbeveling van de Commissie om toetredingsonderhandelingen te openen. Maar voordat de toetredingsonderhandelingen daadwerkelijk kunnen worden geopend zal Albanië nog heel wat stappen moeten zetten om een track-record aan te tonen. In aanvulling op de aanvullende voorwaarden van het kabinet voor het plaatsvinden van een intergouvernementele conferentie stellen de leden van de ChristenUniefractie voor dat alle aanbevelingen van de Venetië-commissie in haar opinie van 6 maart jl. worden geïmplementeerd; implementatie van het Financial Action Task Force (FATF)-actieplan zal van de grijze lijst moeten zijn gehaald; implementatie van de aanbevelingen van de Venetië-commissie ten aanzien van de mediawetgeving; verdere aantoonbare voortgang track record ten aanzien van de aanpak van corruptie en high-level crime.

Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021–2027

De leden van de VVD-fractie vragen het kabinet wanneer de Europese Raad weer verder zal spreken over het Meerjarig Financieel Kader 2021–2027? Overigens vonden de leden van de VVD-fractie de afgelopen

top in februari 2020 bijzonder teleurstellend. Landen zien het EU-budget vooral als een melkkoe waar ze zoveel mogelijk geld uit willen halen. Niks geen discussie over de huidige en toekomstige vraagstukken van de Europese Unie. Ook niet bij president Macron van Frankrijk na al zijn speeches over de Europese Unie. Uiteindelijk gaat het hem om Franse boeren, zo stellen de leden van de VVD-fractie. Graag een reactie van het kabinet.

Toekomstige relatie tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk

De leden van de VVD-fractie vragen het kabinet wat de resultaten van de eerste onderhandelingsweek over de Brexit waren? In welke mate zal de coronacrisis invloed hebben op de voortgang van de Brexit-onderhandelingen, zo vragen deze leden?

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet hoe het staat met de onderhandelingen over de Brexit, of deze doorgang vinden of dat deze worden opgeschort. Het Verenigd Koninkrijk heeft al aangegeven, zo constateren deze leden, dat ondanks de coronapandemie een verlenging van de overgangsperiode uitgesloten is. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet tijdens de RAZ in te zetten op een meer flexibele benadering van de overgangsperiode, zodat daar op een later moment ook nog toe besloten kan worden. Deze leden vragen het kabinet kortom een toelichting te geven op de gevolgen van het coronavirus op de Brexit-onderhandelingen. Tevens vragen deze leden hoe de bilaterale contacten met het Verenigd Koninkrijk onderhouden worden en het goederenverkeer op gang blijft zover mogelijk, in het bijzonder aangaande essentiële goederen zoals medicijnen en medische hulpmiddelen.

Conferentie over de Toekomst van Europa

De leden van de VVD-fractie stellen dat er op aandrang van het Europees parlement, daarin gesteund door de Europese Commissie en met name Frankrijk, een Conferentie over de Toekomst van Europa komt. Het kabinet gaat hier pragmatisch mee om en redeneert: «De Conferentie komt er; laten we proberen onze punten, te weten de EU moet de grote grensoverschrijdende problemen als klimaat, veiligheid en migratie oplossen, op de agenda krijgen.» De leden van de VVD-fractie vinden dit net te pragmatisch. Op deze Conferentie komen voorstellen als transnationale lijsten voor de EP-verkiezingen en de introductie van de zogeheten Spitzenkandidaat weer op de agenda. De Conferentie leidt twee jaar lang tot het spuien van allerlei ideeën waarvan deze leden dan weer moeten zeggen: »Willen we niet», «onnodig», «gaat de eindstreep toch niet halen». Veel mensen vragen zich echter af waarom de Brusselse bubbel op volle kracht doorgaat na de duidelijke wake-up call van het Verenigd Koninkrijk, zo stellen deze leden. Is het kabinet bereid om voordat de Conferentie begint, luid en duidelijk aan te geven dat Nederland niet zit te wachten op deze Conferentie, zo vragen de leden van de VVD-fractie. Zo neen, waarom niet?

De Conferentie beoogt een dialoog met de burger. Onduidelijk is hoe, zo vinden de leden van de VVD-fractie. Als de Conferentie toch doorgaat, zouden de leden van de VVD-fractie als vorm voor deze dialoog, graag door het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) een representatief onderzoek laten uitvoeren onder de bevolking over welke problemen de Europese Unie zou moeten oplossen en met welke concrete onderwerpen de EU zich zou moeten bezighouden. Is het kabinet bereid een dergelijk onderzoek uit te laten voeren, zo vragen de leden van de VVD-fractie?

Er wordt gesproken over een rol voor nationale parlementen op deze Conferentie, zo constateren de leden van de VVD-fractie. Onduidelijk is wat deze rol precies zal zijn. Vindt het kabinet dat uiteindelijk de nationale parlementen het laatste woord moeten hebben op deze Conferentie? Zij vertegenwoordigen immers zoals het verdrag zegt «de volkeren van Europa». Let op het meervoud, merken de leden van de VVD-fractie op. Wil het kabinet zich hiervoor inzetten, zo vragen deze leden. Het kabinet sluit af dat er geen groot draagvlak is voor verdragswijzigingen. Zijn er voor de aanpassing van het Spitzenkandidatensysteem en de invoering van transnationale lijsten verdragswijzigingen nodig, zo vragen de leden van de VVD-fractie?

Relatie tussen de EU en Turkije

De leden van de D66-fractie zijn bezorgd over de gespannen situatie aan de Turks-Europese grenzen. Ook verslechtert de situatie in het Syrische Idlib met de dag. Daarnaast nemen de zorgen over de situatie in de Griekse vluchtelingenkampen steeds verder toe met de toegenomen hoeveelheid mensen die zich daar bevindt en de dreiging van een corona-uitbraak, aldus de leden van de D66-fractie.

De leden van de D66-fractie moedigen de gesprekken zoals op 17 maart jl. gevoerd tussen de Turkse president Erdogan en (lidstaten van) de Europese Unie dan ook aan, in de hoop dat een oplossing snel gevonden kan worden. Het is onacceptabel als mensen worden ingezet als politieke pion, maar tegelijkertijd zijn bovengenoemde leden van mening dat men niet blind moet zijn voor de vele vluchtelingen die Turkije opvangt. Bovengenoemde leden zijn van mening dat de Europese Unie Turkije daarin moet blijven ondersteunen. De leden van de D66-fractie zijn dan ook benieuwd of de minitop van dinsdag 17 maart 2020¹ die heeft plaatsgevonden met bondskanselier Merkel, president Macron, premier Johnson en president Erdogan concrete resultaten heeft opgeleverd. Kan het kabinet toelichten wat er op deze minitop is besproken en of er resultaten zijn geboekt, en zo ja welke? Kan het kabinet bevestigen dat men zich op de minitop expliciet heeft gecommitteerd aan de EU-Turkije verklaring uit 2016?² In hoeverre is er ook gesproken over het verlengen of vernieuwen van de EU-Turkije verklaring en zijn er ook toezeggingen op dit vlak gedaan? Indien dit het geval is, om welke toezeggingen gaat het, zo vragen deze leden het kabinet? Daarnaast vragen de leden van de D66-fractie of er nog is gesproken over de situatie aan de Turks-Europese grens? Wat is de huidige stand van zaken «op de grond»?

De leden van de SP-fractie constateren dat op 17 maart 2020, President Erdogan een minitop heeft gehouden met President Macron en bondskanselier Merkel over de Turkijedeal. De leden van de SP-fractie vragen het kabinet wat de resultaten zijn van deze top en wat de concrete eisen van Erdogan waren?

¹ <https://nos.nl/artikel/2327352-turkijedeal-2-0-welke-punten-gaan-er-besproken-worden.html>

² <https://www.politico.eu/newsletter/brussels-playbook/politico-brussels-playbook-stay-home-but-poles-apart-vaccine-info-wars/>